

درس یازدهم

شناسنامه درس یازدهم

• پایه های آوایی همسان دولختی

عنوان درس

• آشنایی با گونه ای دیگر از پایه های وزن های همسان

هدف کلی

• در پایان درس دانش آموز می تواند وزن هم سان دو لختی یا دوری را تشخیص دهد.

اهداف

رفتاری

• پیش سازمان دهنده، ساختن گرایي و تلفیقی از روش های تیمی (نقشه مفهومی)

روش های

تدریس

درک پایه های آوایی

ابهامات موجود در درس:

۱- صفحه ۹۰ در تصویر ترازو بهتر بود پایین آیه های آوایی مفعول فاعلاتن ، مستفعلن فعولن نیز قرار می گرفت.

۲- بهتر است "توجه" صفحه ۹۱ به انتهای صفحه ۹۰ منتقل شود و در همان جا پایه های آوایی " ای باد با/م دا دی / یعنی مستفعلن فعولن نیز اشاره شود.

۲- از آنجایی که مفاهیم لغوی و اصطلاحات نونگاشت در حال تثبیت شدن است بهتر است ارتباط بین مفاهیم و لغات نو پیدا در کتاب های دهم ، یازدهم و دوازدهم یکسان باشد .برای مثال در درس یازدهم در پایه دهم صفحه ۷۴ در جمله ای اشاره شد به هر کدام از این "پاره ها، هجا" می گویند.

۳- در صفحه ۹۱ سطر اول در بند یک اشاره شده: دو واژه با هم ،پایه آوایی و «وزن واژه» می گویند.

وزن واژه ← آیا یک رکن است؟ دو رکن یا ایجاد نظم در طول مصرع ها است ؟

خلق واژگان جدید در کتاب های درسی ادبیات که به گونه ای سند ملی هویت ماست به نظر می رسد که باید همراه با مستندات با پیشینه علمی باشد، مراحل علمی گزینش را به درستی طی کند و دستخوش سلیقه افراد قرار نگیرد.

۴- در صفحه ۹۱ جمله "اگر هجاهای این شعر را به دسته های (سه تایی یا چهار تایی) تقسیم کنیم نظم و آهنگ آن از دست می رود." بهتر است تبدیل بشود به :

هجاهای این گونه شعربه گونه ای متناوب،همسان است.

۵- صفحه ۹۲ : سطر اول ← هجای پایان نیم مصرع تابع قوانین هجای پایان مصرع است. حذف واژه "قوانین" و آوردن واژه ای مناسب تر برای مثال می توان گفت :هجای پایانی نیم مصرع در وزن دوری (همسان دولختی)مانند پایان بیت است.

۶- در صفحه ۹۳ : خوشه آوایی ← خوشه در لغت : دسته ، گروه اجتماع گل ها و یا میوه ها که به واسطه محوری که قائم به همه آنهاست ،نگاه داشته شده اند.مجموعه رستنی های به هم پیوسته . در

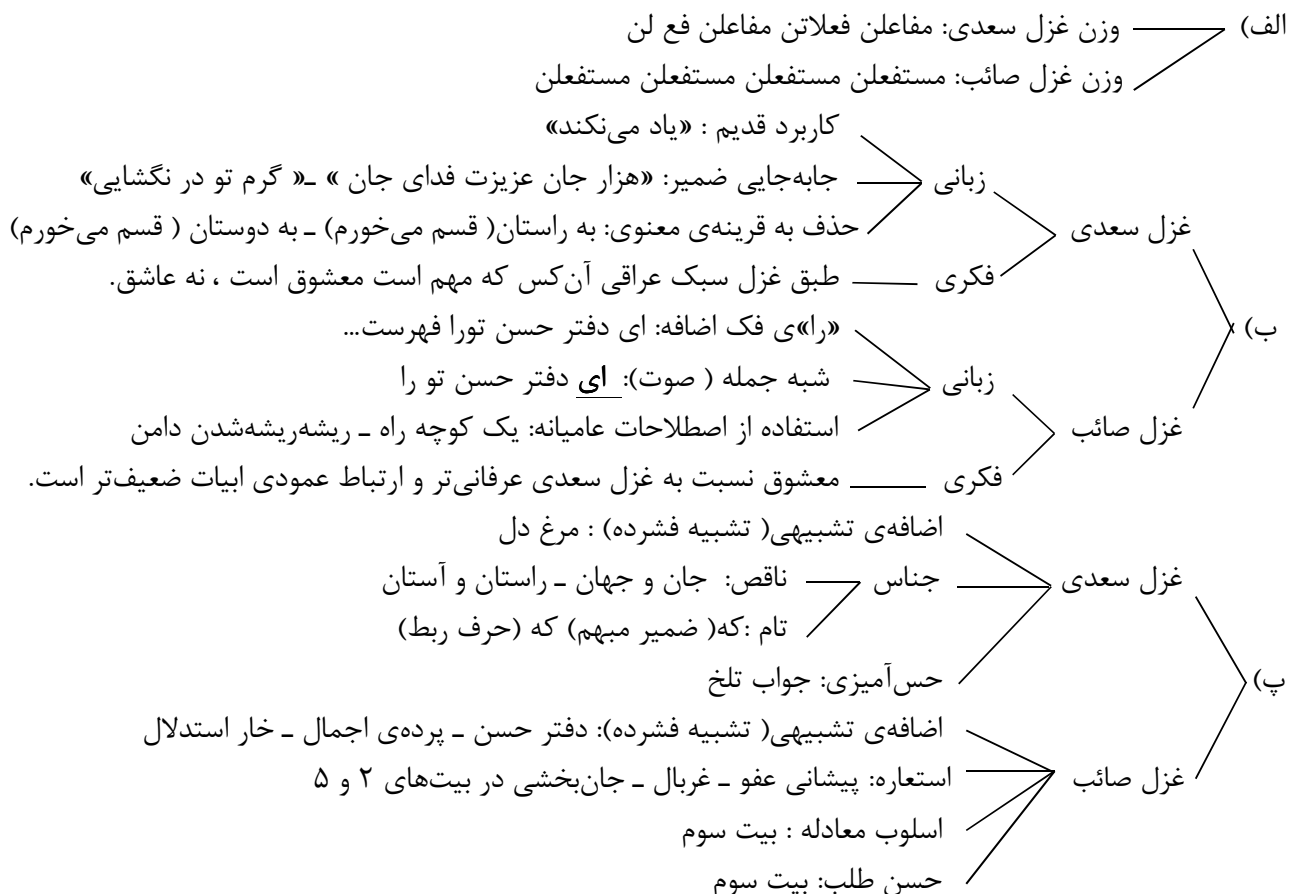
وجه تسمیه و نام گذاری باید اشاره کرد که : ارتباط بین واژه خوشه ، مفهوم مورد نظر و تصویر این صفحه هماهنگی وجود ندارد.

۷- بیشتر ابیات متن و خودارزیابی این درس دارای اختیارات است.ضمن احترام به نظر مؤلفین محترم با تأکید بر ارزش موسیقایی و شنیداری بیت ، اما مکتوب شدن هجاها در کتاب نیز ، معلم را ناگزیر از توضیحی هرچند به اجمال می سازد ، بهتر است جایی اشاره ای به این موضوع در متن کتاب بشود و جزییات آن به پایه دوازدهم واگذار شود.

۸- در صفحه ۹۶ مصرع دوم "ای دوست قمر خوش تر ، یا آن که قمر سازد ؟" اصلاح شود "خوبی قمر بهتر یا آنک قمر سازد"

۹- در صورت خودارزیابی ۵واژه "بالا"حذف شود.

۱-

۲-

- الف) کشتی عشق (مشبه‌به - مشبه) - یاد تو آرامش است. (مشبه - مشبه‌به)
- ب) ابر کرم (مشبه‌به - مشبه) - باران محبت (مشبه‌به - مشبه)
- پ) ظلمات جهل (مشبه‌به - مشبه) - چراغ هدایت (مشبه‌به - مشبه)
- ت) مه طاسک گردن (مشبه - مشبه‌به) - شب طره‌ی پرچم (مشبه - مشبه‌به)
- چرخ خاک پایت (مشبه - مشبه‌به) - عقل طفل راهت (مشبه - مشبه‌به)
- ث) دریای چشمان (مشبه‌به - مشبه)

۳-

الف) عالم (کلیه) - نرگس (شباهت)

ب) خون (سبیه)

پ) دست (آلیه)

-۴

الف) بت (مشبّه به) - گل (مشبّه به) - سنبل (مشبّه به) - خط (مشبّه به)
ب) زندان (مشبّه به)

-۵

الف) دستش نگیرم (مانعش نمی شوم)
ب) بنشاندت پیش آموزگار (تو را تعلیم می دهد)
-۶

الف) استعاره : دل لاله - بر سرو
تشبیه: باغ جهان - لاله عذار
کنایه: نیلی است بر سرو (رنج کشیده است)
ب) استعاره (جان بخشی) با آسمان مفاخره کردیم
کنایه: دم زدن (سخن گفتن)
تشبیه پنهان : تو مثل ستاره ای
پ) کنایه : تا در زمانه باقی است آواز باد و باران (تا دنیا هست)
ت) جان بخشی: عقل گوید
ث) تشبیه: سرشک چو باران - عمر مثل برق
ج) تشبیه: تو روشنی روز هستی - تو شادی هستی - تو ماه هستی
استعاره : ابر شکر بار (معشوق)
چ) تشبیه : بهار توحید - درخت معرفت - چشمه حکمت - یاسمین شوق
ح) کنایه : دلم شکستی (ناراحتم کردی)
استعاره: آبگینه (دل)
خ) استعاره (جان بخشی): ای درخت - آسمان در آغوش درخت خفته است
تشبیه: درخت تو قامت بلند تمنّایی
د) تشبیه: جهان آینه است.
ذ) تشبیه: همگنان مثل صدف بودند
ر) استعاره : گل بوستان سرا (معشوق)
ز) تشبیه: گلاب سرشک - من مثل گل هستم.
ژ) تشبیه: نقد جوانی
استعاره: رشته (موی سفید) - فلک به کسی چیزی بدهد.

-۷

الف)	اگر تو	ز آمو	ختن سر	بتابی
ب)	در هوایت	بی قرارم	روز و شب	

-۸

ز چشم شو	خ ت جان کی	ت وان برد
ک دائم با مفاعیلن	ک مان در مفاعیلن	ک می نست مفاعیل (فعولن)

(الف)

(ب)

ن میرم	ازین پس	ک من زن	د ام
ک تخم فعولن	س خن را فعولن	پ را کن فعولن	د ام فعل

-۹

تُ از جا نم

چ می خا هد ب گو عشق تُ از جا نم

-۱۰

با زام دم در من نگر مستفعلن	با زام دم در من نگر مستفعلن	از پی شان به رت غم مستفعلن	یا رام دم خارام دم مستفعلن
-- U--	-- U--	- U-	-- U--

(الف)

(ب)

ای ه م هس خاک ضعی مفتعلن	تی ز ت پی فز ت ت وا مفتعلن	دا ش ده نا ش ده مفتعل (فاعلن)
- UU-	- UU-	- U-

-۱۱

(الف) از ن ظرت ک جا ر ود

رف ت ر ها ن می ک نی

زیرا می توان وسط مصراع مکشی کرد

(ب) اش ک س حر ز دا ید

خر رم ک ند چ من را

و ر ب ر ود ت هم ر هی

آ م د ره ن می د هی

از لوح دل س یا هی

با را ن ص ب ح گاهی

-۱۲ بیت ب (بسیار گنه کردیم.....

-۱۳

ل این بس تان	دا ئم گ	شا دا ب	ن می ما ند
ضعی فان را	در یا ب	در وقت	ت و نا یی
مفاعیلن	مفعول	مفعول	مفاعیلن
-- U	U--	U--	--- U
وا ز عشق	هر ن ف سا	می رس دز	چپ پ راست
می ر ویم	ما ب ف لک	عز م ت ما	شا ک راست
فاعلن	مفتعلن	مفتعلن	فاعلن
- U-	- UU-	- UU-	- U-

ح سو دی دل	از طع ن	ن با ید بود	پ) غم نا ک
د رین با شد	خی ر ت	چ وا بی نی	شا ید ک
مفاعیلن	مفعول	مفاعیلن	مفعول
---U	U--	---U	U--